

Poziom edukacyjny: wiek 14-18 lat (w zależności od dojrzałości uczniów)

Temat: „*Od tego dnia, gdy ujrzałem Go/to już nie jestem ja...*” - czyli spotkanie z „Jesus Christ Superstar”.

Czas: 90 min

Cele: Uczeń po zajęciach potrafi:

- zdefiniować pojęcia: *sacrum* i *profanum*,
- wyjaśnić znaczenie słowa „superstar”,
- dowieść, dlaczego Jezusa Chrystusa w spektaklu nazwano „superstar”,
- rozróżnić i porównać postawy bohaterów spektaklu,
- zanalizować wybrane teksty kultury nt. Jezusa i pokazać różnorodne poglądy na Jego temat.

Formy i metody pracy: praca indywidualna, w grupach, z całą klasą, technika dramowa (poza), dyskusja sokratejska, poker kryterialny, jigsaw (stoliki eksperckie), praca z tekstem.

Materiały: karty pracy, plansza i karty do pokera, fragmenty tekstów kultury, kartki samoprzylepne.

Teksty kultury: 1. Roman Brandstaetter, *Jezus z Nazarethu*, <http://www.antoni.agmk.net/pliki/jezus-z-nazarethu-brandstaetter.pdf>, s. 232-233, 21.03.2016; 2. Georg Wilhelm Friedrich Hegel, *Życie Jezusa*, Czytelnik, 1995, s. 17; 3. Herbert Zbigniew, *Domysły na temat Barabasa*, z tomu "Elegia na odejście" (1990); 4. *Ewangelia według Jana*, Nowy Testament, <http://biblia.deon.pl/rozdzial.php?id=349>, 13.03.2013.

Przebieg zajęć:

1. Nauczyciel wita się z uczniami i na początek proponuje, aby stanęli swobodnie w kręgu i pokazali poprzez pozy wymawiane pojęcia: *idol*, *poświęcenie*, *ból*, *zwycięstwo*, *porażka*, *nagroda*. Następnie zachęca uczestników do rozwiązania „czarnej historii”: *Gdyby trzymał język za zębami, uniknąłby bolesnej śmierci*. Na pytania zadawane przez uczniów odpowiada tylko „Tak” lub „Nie” - aż do odgadnięcia, że chodzi o postać Jezusa Chrystusa z Nazaretu, ukrzyżowanego za głoszoną przez siebie filozofię/naukę.
2. Nauczyciel rozkłada na stoliku kartki i informuje uczniów, że zapisano na nich pojęcia: „wartości” i „antywartości” (*Załącznik nr 1*). Uczniowie kolejno losują karty i szukają sytuacji/sceny w spektaklu, która jest jej egzemplifikacją. Następnie decydują, czy dane pojęcie to „wartość”, czy „antywartość”. W ten sposób mogą podzielić się na dwie grupy. Istotne jest, aby każdy uczeń potrafił odnaleźć scenę spektaklu ilustrującą dane pojęcie.

Po przedstawieniu przykładowych uzasadnień nauczyciel dyskutuje z uczniami:

- *Która scena zrobiła na was największe wrażenie?*
- *Czy łatwiej było znaleźć przykłady uzasadniające wartości, czy antywartości? Dlaczego?*
- *Czy wszystkie pojęcia, o których mówiliśmy są jednoznaczne? Czy wszystkie sytuacje w spektaklu można jednoznacznie nazwać/ocenić? Które budzą wasze wątpliwości? Dlaczego?*
- *Czy odnajdujecie w spektaklu odniesienia do swojego życia? Jeśli tak, to jakie? Na ile współczesny/universalny jest ten spektakl?*
- *Przygotujcie dla siebie ranking wartości. Jakie wartości są dla was najważniejsze? Co z tego wynika dla waszego życia?*
- *Korzystając ze słowników i dostępnych w klasie mediów, wyjaśnijcie pojęcia SACRUM i PROFANUM.*

Nauczyciel czyta krótki fragment *Traktatu o religii* Mircea Eliade:

„Wszystkie (...) definicje zjawiska religijnego mają jedną wspólną cechę: każda z nich przeciwstawia na swój sposób *sacrum* (sakralność, świętość) i życie religijne - *profanum* (powszedniość, świeckość) i życiu świeckiemu.”

Mircea Eliade, *Traktat o historii religii*, Wydawnictwo KR, 2000, s. 19.

- *Które znaki teatralne zaliczylibyście do sfery SACRUM, a które do sfery PROFANUM?*
3. Nauczyciel prosi, aby uczniowie wymienili wszystkich bohaterów pojawiających się w spektaklu i powiedzieli, co o nich wiedzą. Następnie dzieli klasę na cztery grupy. Uczniowie w zespole wybierają jedną z postaci, otrzymują od prowadzącego kartę pracy i fragment tekstu ze spektaklu. Zadaniem uczestników jest przyjrzenie się bohaterom i uzupełnienie ćwiczenia zgodnie z poleceniami w zadaniu (**Załącznik nr 2**):
- a) Jezus - „Rozmowa z ojcem”,
 - b) Maria Magdalena - „Jak mam go pokochać”,
 - c) Judasz - „Krwawe pieniądze”,
 - d) Piłat - „Pierwsza wizyta u Piłata”.

Po określonym przez nauczyciela czasie uczniowie prezentują efekty pracy i zastanawiają się, która z postaci jest:

- *pozytywna, a która negatywna i czy można ją jednoznacznie ocenić?*
- *najbardziej złożona, kontrowersyjna, ciekawie zagrana?*
- *historyczna, a do której nie mamy pewności, czy istniała?*

Nauczyciel pyta także uczniów, który z bohaterów spektaklu mógłby wypowiedzieć słowa z tematu lekcji:

- „*Od tego dnia, gdy ujrzałem Go/to już nie jestem ja...*” *Dlaczego?*
- *Dlaczego bohaterowie odgrywają biblijne postaci? Czy „teatr w teatrze” zmienia sens ewangelicznych wydarzeń?*

4. Nauczyciel dzieli klasę na pięcioosobowe grupy i zaprasza uczniów do gry w pokera kryterialnego na temat: ***Czy za autorem libretta można nazwać Jezusa „superstar”?*** *Dlaczego?* Następnie przypomina uczniom zasady gry w pokera (***Załącznik nr 3***), rozdaje karty do gry (***Załącznik nr 4***) i plansze (***Załącznik nr 5***). Starszym uczniom nauczyciel może zaproponować, aby przed rozpoczęciem ćwiczenia sami opracowali karty.

Po prezentacji efektów i wniosków wynikających z gry w pokera nauczyciel zadaje pytanie:

- *Jakie znaczenia niesie pojęcie „superstar”?* Prosi, aby wszystkie znaczenia uczniowie zapisali na samoprzylepnych kartkach i ułożyli je na tablicy w formie mapy mentalnej. Następnie nauczyciel odsłuchuje z uczniami utwór „Jesus Christ Superstar” i dyskutuje z uczestnikami:
- *W jakim znaczeniu pojawia się tutaj pojęcie „superstar”?*
- *Jakie pytania i wątpliwości ma Judasz?*
- *Kim jest Jezus dla Judasza? Jaki miał wpływ na jego życie? Czy Judasz coś zrozumiał dzięki Jezusowi?*
- *A jakie pytania i wątpliwości zrodziły się wam w związku z obejrzanym spektaklem? Gdzie można szukać odpowiedzi na podane przez was pytania?*

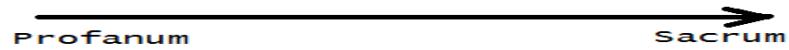
5. Nauczyciel dzieli klasę na grupy i każdej rozdaje jeden fragment tekstu (***Załączniki nr 6, 7, 8, 9***) dotyczący Jezusa. Zadaniem uczniów jest uważne zapoznanie się z tekstem, a następnie wyjaśnienie, skąd pochodzi podany fragment, czego dowiadujemy się o Jezusie i jaki obraz Jezusa kreuje autor.

Po określonym czasie prowadzący znów dzieli klasę na grupy uczniów w taki sposób, aby w każdej znaleźli się przedstawiciele znający poszczególne fragmenty. Uczniowie kolejno relacjonują koleżankom i kolegom, czego się dowiedzieli, pracując wcześniej. Odpowiadają także na następujące pytania:

- *Czy znaliście wcześniej podane teksty? Jaka jest ich wiarygodność? Czy coś was zaskoczyło?*
- *Jaki jest kanoniczny wizerunek Jezusa, a jaki w podanych tekstach? Od czego to zależy?*

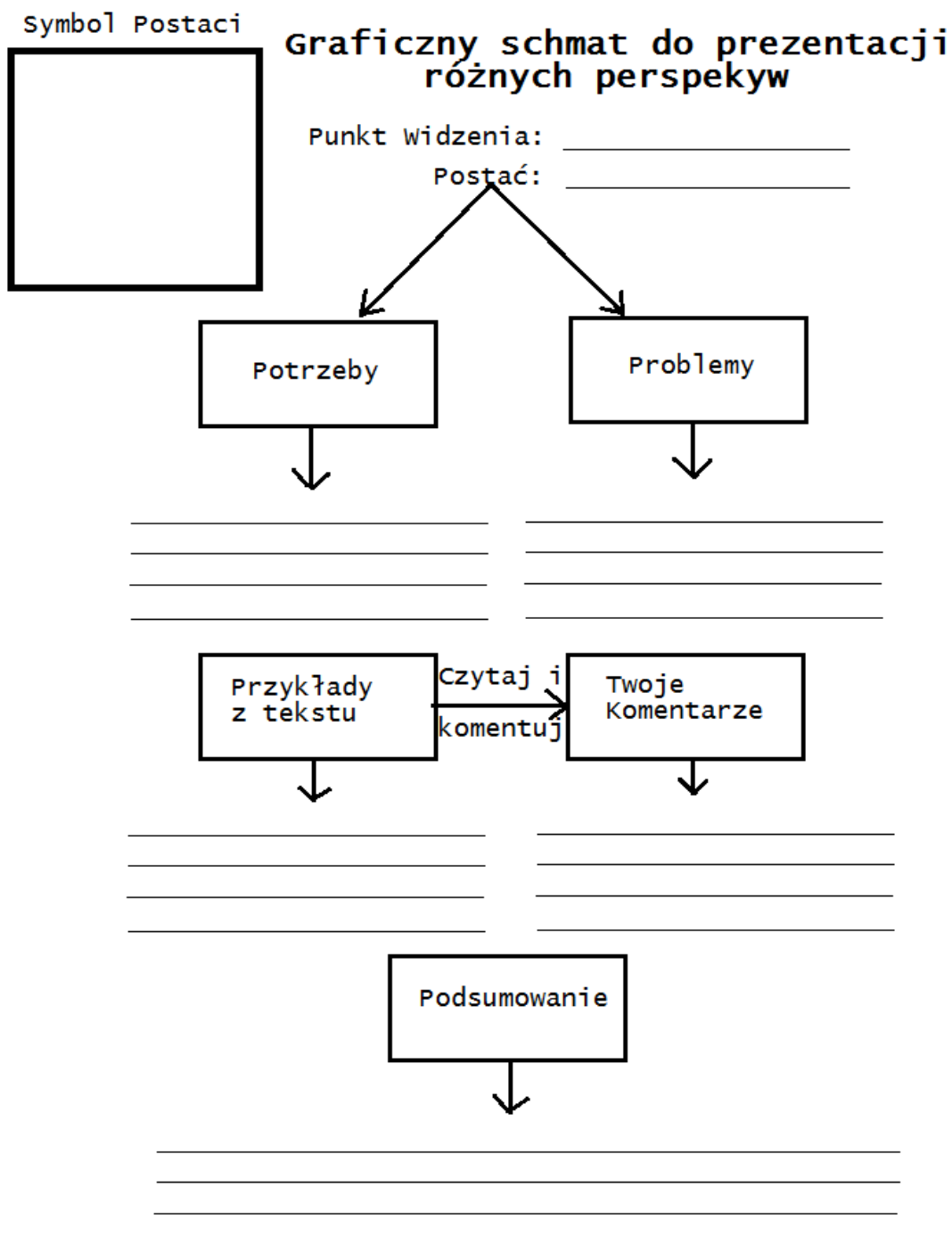
- *Spróbujcie ułożyć proponowane wyobrażenia Jezusa między SACRUM a PROFANUM. Jakie znaczenie ma umieszczenie danego wyobrażenia w sferze sacrum, a jakie – w sferze profanum?*

Uczniowie prezentują klasie wypracowane wnioski, umieszczając je na schematycznej osi: od *profanum* do *sacrum*.

ZAŁĄCZNIK NR 1 Karty wartości/antywartości

NIENAWIŚĆ	MIŁOŚĆ
EGOIZM	ALTRUIZM
BESTIALSTWO	CZUŁOŚĆ
CHCIVOŚĆ	HOJNOŚĆ
FALSZ	PRAWDA
NIESPRAWIEDLIWOŚĆ	SPRAWIEDLIWOŚĆ
ZDRADA	WIERNOŚĆ
POGARDA	SZACUNEK
TYRANIA	WOLNOŚĆ
WROGOŚĆ	PRZYJAŹŃ
PYCHA	POKORA
POŚWIĘCENIE	BIERNOŚĆ

Schemat opracowany na podstawie: Doug Buehl, *Strategie aktywnego nauczania, czyli jak efektywnie nauczać i skutecznie uczyć się*, Wydawnictwo Edukacyjne Kraków, 2004, s. 182.

ZAŁĄCZNIK NR 3 Zasady gry w pokera kryterialnego

- Za karty odpowiada uczeń wyznaczony przez nauczyciela lub grupę.
- Wszystkich kart jest 25. Nauczyciel ustala z uczniami, że w polu I mogą znaleźć się maksymalnie 2 karty, a w II i III – po 4.
- Na znak prowadzącego zajęcia uczeń tasuje karty i rozdaje po jednej koleżankom i kolegom.
- Kolejne osoby odczytują karty i kładą je zgodnie ze swoim uznaniem na polu I, II lub III.
- W przypadku, gdy pole jest już zajęte, uczeń może złożyć wniosek o wymianę kart, ale musi uzasadnić swoją decyzję.
- O zmianie karty w wyniku dyskusji decyzję podejmuje cała grupa.
- Odrzucona karta wraca do pierwotnego właściciela.

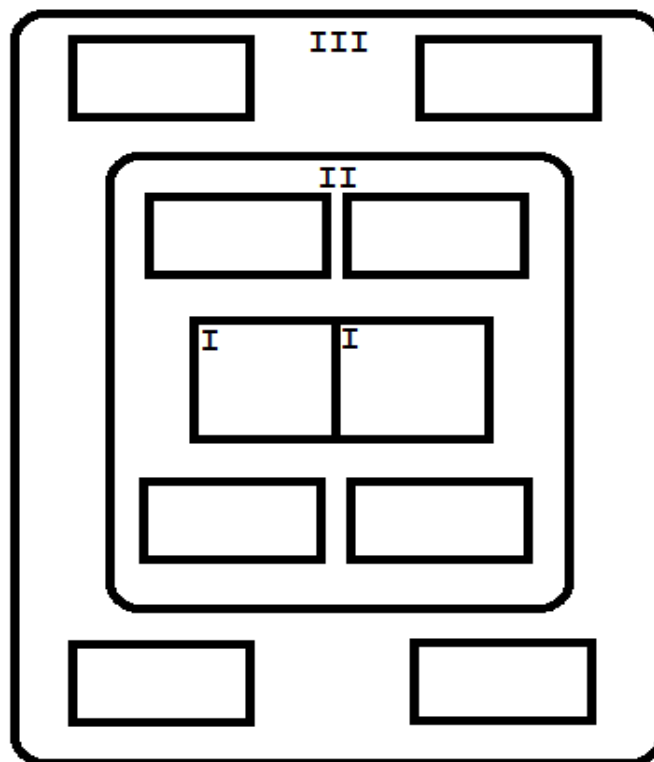
Opracowane na podstawie: Brudnik E., Moszyńska A., Owczarska B., *Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie. Przewodnik po metodach aktywizujących*, Wydawnictwo Jedność, s. 276.

ZAŁĄCZNIK NR 4 Przykładowe karty do gry w pokera nt. „Czy za autorem libretta można nazwać Jezusa „superstar”? Dlaczego?”

JEST ROZPOZNAWALNY	W JEGO IMIENIU LUDZIE TOCZĄ WOJNY	OD 2 TYS. LAT LUDZIE ZASTANAWIAJĄ SIĘ NAD JEGO KOLOREM OCZU, WŁOSÓW, SKÓRY	MA DUŻE GRONO WIELBICIELI
DLA WIELU JEST WZOREM DO NAŚLADOWANIA	JEGO WIZERUNEK JEST CZĘSTO REPRODUKOWANY	ZMIENIŁ SYSTEM WARTOŚCI Z „OKO ZA OKO” NA MIŁOSIĘRDZIE	BUDZI KONTROWERSJE
MA LICZNE TAJEMNICE ZWIĄZANE ZE SWOIM ŻYCIEM	POWSTAŁO WIELE ALTERNATYWNYCH OPOWIEŚCI O NIM	JEGO ŚMIERĆ BYŁA TRAGICZNA	UMARŁ W MŁODYM WIEKU
POŚWIĘCIŁ SWOJE ŻYCIE DLA DOBRA LUDZI	MIAŁ SILNE POCZUCIE MISJI	JEGO SŁOWA CZĘSTO SĄ CYTOWANE	MIAŁ SWOICH NAŚLADOWCÓW/ UCZNIÓW
JEGO HISTORIA PORUSZA LUDZI	JEGO ŻYCIE INSPIRUJE SZTUKĘ MEDIALNĄ	PRZYPISUJE MU SIĘ CUDA	JEGO ŻYCIE JEST ŹRÓDŁEM/ZBIOREM WIELU ARCHETYPÓW

ISTNIEJĄ PLOTKI NA TEMAT JEGO ZWIĄZKU Z MARIĄ MAGDALENĄ	BYŁ DOSKONAŁYM MÓWCĄ I LIDEREM	MIAŁ CIEKAWĄ OSOBOWOŚĆ	MIAŁ COŚ WARTOŚCIOWEGO DO PRZEKAZANIA LUDZIOM
JEST BOHATEREM „BESTSELLERA” WSZECHCZASÓW			

ZAŁĄCZNIK NR 5 Plansza do gry w pokera kryterialnego

ZAŁĄCZNIK NR 6

Jezus ujrzał się znowu na szczycie górskim, który był wprawdzie szczytem Ejn Dog, ale jednak był szczytem nieporównanie od niego wyższym, gdyż widać było z niego całą ziemię, wszystkie lądy, wyspy i morza, wszystkie stolice, miasta i wsie, wszystkie królestwa i trony. Ponad tymi królestwami siedział na wysokim tronie Jego sobowtór, który używał tych samych co On słów, ale były one odwróceniem, zaprzeczeniem i odrzuceniem Jego słów, i dlatego sobowtór był Jego przeciwieństwem, Jego odwrotnością i rozbieżnością. Wprawdzie obaj równocześnie brali na siebie grzechy Izraela i byli jego ofiarami, ale jeden z nich był ofiarą niepokalaną i oczyszczającą, był Izraelem podniesionym i wywyższonym, owcą białoruną, a drugi ofiarą ciemną i ciemność pomnażającą, Przeciw-Izraelem, złą skłonnością, jecer hara, włochatym ironicznym kozłem, nicością nad nicościami, nicością mówiącą:

– Dam Ci całą tę potęgę i wspaniałość, bo do mnie należy i mogę ją dać, komu zechcę. Jeżeli więc upadłszy złożysz mi pokłon, cała będzie należeć do Ciebie.

Jezus przymrużył oczy i rozstrząsał w sobie kuszącą obietnicę, w której rozpoznawał wszystkie ułomności swojego ludu, poczynawszy od tęsknoty za królestwem ziemi i dobrobytu, a skończywszy na oczekiwaniu nieustannych cudów i nadużywaniu Pańskiej opieki.

Z trudem podniósł się z ziemi i stojąc oko w oko z Azazelem, w milczeniu zmawiał modlitwę Szema Israel, najświętszą z najświętszych, najgorętszą z najgorętszych, i każdym słowem tego wyznania – zmawiali je Izraelici nie tylko w Świątyni i synagogach, ale również w niebezpieczeństwie grożącym ich duszy i ciału – jak biczem smagał kozła, który skurczył się, zmałał, pochylił łeb i wykonał nim ruch, jakby próbował przed siebie uderzyć rogami. Nie starczyło mu odwagi. Cofnął się, a grad milczącej modlitwy, zmawianej bezdźwięcznymi wargami, nieprzerwanie walił go po grzbiecie, po karku, po nogach, spadał na niego jak huragan – zupełnie jak wtedy, gdy go pastuch okładał batem, a to podobieństwo razów pogłębiło się jeszcze o podobieństwo stroju pasterskiego, w którym Azazel nagle ujrzał Jezusa. A gdy wreszcie Jezus z modlitwy milczącej przeszedł do modlitwy głośnej i cisnął Azazelowi w ślepią ogniste słowa: – Panu twojemu, Bogu, kłaniać się będziesz i Jemu tylko służyć będziesz! – demon błyskawicznym susem skoczył na zwalony mur baszty, potknął się, poderwał i rzucił się w skalistą przepaść, porywając za sobą lawinę kamieni, której jednak zdołał się przemyślnie wymknąć, gdyż po chwili Jezus ujrzał go zmykającego przez pofalowaną wydiami pustynię ku brzegom Morza Soli, gdzie znikł w białej smudze oparów unoszących się nad powierzchnią asfaltowych wód. Uciekł. Uciekł do czasu. Kiedy powróci?

Roman Brandstaetter, *Jezus z Nazarethu*, <http://www.antoni.agmk.net/pliki/jezus-z-nazarethu-brandstaetter.pdf>, s. 232-233, 21.03.2016

ZAŁĄCZNIK NR 7

22 Obchodzono wtedy w Jerozolimie uroczystość Poświęcenia świątyni. Było to w zimie. 23 Jezus przechadzał się w świątyni, w portyku Salomona. 24 Otoczyli Go Żydzi i mówili do Niego: «Dokąd będziesz nas trzymał w niepewności? Jeśli Ty jesteś Mesjaszem, powiedz nam otwarcie!» 25 Rzekł do nich Jezus: «Powiedziałem wam, a nie wierzycie. Czyny, których dokonuję w imię mojego Ojca, świadczą o Mnie. 26 Ale wy nie wierzycie, bo nie jesteście z moich owiec. 27 Moje owce słuchają mego głosu, a Ja znam je. Idą one za Mną 28 i Ja daję im życie wieczne. Nie zginą one na wieki i nikt nie wyrwie ich z mojej ręki. 29 Ojciec mój, który Mi je dał, jest większy od wszystkich. I nikt nie może ich wyrwać z ręki mego Ojca. 30 Ja i Ojciec jedno jesteśmy». 31 I znowu Żydzi porwali kamienie, aby Go ukamienować. 32 Odpowiedział im Jezus: «Ukazałem wam wiele dobrych czynów pochodzących od Ojca. Za który z tych czynów chcecie Mnie ukamienować?» 33 Odpowiedzieli Mu Żydzi: «Nie chcemy Cię kamienować za dobry czyn, ale za bluźnierstwo, za to, że Ty będąc człowiekiem, uważasz siebie za Boga». 34 Odpowiedział im Jezus: «Czyż nie napisano w waszym Prawie: Ja rzekłem: Bogami jesteście? 35 Jeżeli [Pismo] nazywa bogami tych, do których skierowano słowo Boże - a Pisma nie można odrzucić - 36 to jakżeż wy o Tym, którego Ojciec poświęcił i posłał na świat, mówicie: "Bluźnisz", dlatego że powiedziałem: "Jestem Synem Bożym?" 37 Jeżeli nie dokonuję dzieł mojego Ojca, to Mi nie wierzcie! 38 Jeżeli jednak dokonuję, to choćbyście Mnie nie wierzyli, wierzcie moim dziełom, abyście poznali i wiedzieli, że Ojciec jest we Mnie, a Ja w Ojcu».

39 I znowu starali się Go pojmać, ale On uszedł z ich rąk.

Ewangelia według Jana, Nowy Testament, <http://biblia.deon.pl/rozdzial.php?id=349>, 13.03.2013.

ZAŁĄCZNIK NR 8

On sam wystąpił jako nauczyciel dopiero w trzydziestym roku życia; jak się zdaje, jego nauczanie ograniczało się z początku tylko do nielicznych, ale wkrótce dołączyli doń - już to z upodobania, jakie znajdowali w jego nauczaniu, już to na jego wezwanie - jego uczniowie, którzy odtąd zazwyczaj mu towarzyszyli, a z których on starał się swoim przykładem i swoim pouczeniem wypełnić ciasnego ducha żydowskich przesądów i żydowskiej dumy narodowej, by za to natchnąć ich swoim własnym duchem, uznającym wartość tylko takiej cnoty, która nie jest związana z żadną narodowością ani z żadnym porządkiem stanowionych instytucji. Okolicą, gdzie zwykle przebywał, była Galilea, a w niej miejscowość Kafarnaum. Stamtąd w wielkie święta żydowskie, a w szczególności w coroczne święto Paschy, udawał się zazwyczaj w podróż do Jerozolimy.

Georg Wilhelm Friedrich Hegel, *Życie Jezusa*, Czytelnik, 1995, s. 17.

ZAŁĄCZNIK NR 9

Co stało się z Barabaszem? Pytałem nikt nie wie
Spuszczony z łańcucha wyszedł na białą ulicę
mógł skręcić w prawo iść naprzód skręcić w lewo
zakręcić się w kółko zakręcić radośnie jak kogut
On Imperator własnych rąk i głowy
On Wielkorządca własnego oddechu

Pytam bo w pewien sposób brałem udział w sprawie
Zwabiony tłumem przed pałacem Piłata krzychałem
tak jak inni uwolnij Barabasa
Wołali wszyscy gdybym ja jeden milczał
stałoby się dokładnie tak jak się stać miało

A Barabasz być może wrócił do swojej bandy
W górach zabija szybko rabuje rzetelnie
Albo założył warsztat garncarski
I ręce szklane zbrodnią
czyści w glinie stworzenia
Jest nosiwodą poganiaczem mułów lichwiarzem
właścicielem statków - na jednym z nich żeglował Paweł do Koryntian
lub - czego nie można wykluczyć -
stał się cenionym szpiclem na żoździe Rzymian

Patrzcie i podziwiajcie zawrotną grę losu
o możliwości potencje o uśmiechy fortuny

A Nazareńczyk
został sam
bez alternatywy
ze stromą
ścieżką
krwi

Herbert Zbigniew, *Domysły na temat Barabasa*, z tomu "Elegia na odejście" (1990)

Autorzy:

Alina Płaziak-Janiszewska

Agata Matyjasek

Marcin Burzyński

Grafika:

Marcin Matyjasek